

Usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 20.10.1976, sp. zn. 7 To 33/76, ECLI:CZ:NS:1976:7.TO.33.1976.1

Číslo: 49/1977

Právní věta: V řízení o uložení ochranného léčení podle § 72 odst. 1, 4 tr. zák. není soud povinen vyčkat s rozhodnutím o ochranném léčení do doby, než občanskoprávní soud ustanoví obviněnému opatrovníka podle § 192 a 193 o. s. ř. a § 27 obč. zák. Ustanovení § 34 tr. ř. o právech zákonného zástupce obviněného má na mysli jen ty případy, v nichž již v době rozhodování orgánů činných v trestním řízení zákonný zástupce obviněnému ustanoven byl, popř. v nichž obviněný má zákonného zástupce.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 20.10.1976

Spisová značka: 7 To 33/76

Číslo rozhodnutí: 49

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Zákonný zástupce obviněného

Předpisy: 140/1961 Sb. § 72 odst. 1

§ 193 40/1964 Sb. § 27

§ 72 odst. 4 99/1963 Sb. § 192

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 49/1977 sb. rozh.

V řízení o uložení ochranného léčení podle § 72 odst. 1, 4 tr. zák. není soud povinen vyčkat s rozhodnutím o ochranném léčení do doby, než občanskoprávní soud ustanoví obviněnému opatrovníka podle § 192 a 193 o. s. ř. a § 27 obč. zák.

Ustanovení § 34 tr. ř. o právech zákonného zástupce obviněného má na mysli jen ty případy, v nichž již v době rozhodování orgánů činných v trestním řízení zákonný zástupce obviněnému ustanoven byl, popř. v nichž obviněný má zákonného zástupce.

(Usnesení Nejvyššího soudu ČSR z 20. 10. 1976 sp. zn. [7 To 33/76](#).)

Nejvyšší soud ČSR zamítl stížnost obhájce proti usnesení krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 8. 1976 sp. zn. 2 Nt 102/76.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením bylo k návrhu krajského prokurátora v Ostravě obviněné J. D. uloženo podle § 72 odst. 1, 4 tr. zák. ústavní ochranné psychiatrické léčení. Podle odůvodnění tohoto usnesení bylo ochranné léčení uloženo proto, že podle závěrů znalců z oboru soudní psychiatrie není obviněná pro duševní chorobu (paranoidní schizofrenii) za spáchaný pokus trestného činu vraždy na svém nezletilém dítěti trestně odpovědná, avšak vzhledem k uvedené duševní chorobě je pro své okolí nebezpečná.

Proti tomuto usnesení krajského soudu podal v zákonné lhůtě stížnost obhájce obviněné. V ní krajskému soudu vytyká, že v řízení, které předcházelo jeho rozhodnutí, došlo k porušení ustanovení § 34 tr. ř., neboť obviněné, která pro duševní chorobu není schopna chápat smysl soudního řízení, nebyl stanoven opatrovník, který by v tomto řízení mohl jako zákonný zástupce hájit její zájmy, zejména i podat stížnost podle § 142 odst. 2 tr. ř. Tím, že obviněné zákonný zástupce pro toto řízení ustanoven nebyl, byla obviněná zbavena možnosti, aby v její prospěch jednaly i jiné osoby. Proto je postup krajského soudu v rozporu s ustanovením § 145 odst. 1 písm. b) tr. ř.

Obhájce obviněné proto navrhl, aby Nejvyšší soud ČSR napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k novému projednání a rozhodnutí s pokynem, aby o ochranném léčení nebylo rozhodováno do doby, než bude J. D. ustanoven zákonný zástupce.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného usnesení, proti nimž mohl podat stěžovatel stížnost, jakož i řízení, které mu předcházelo, a učinil tyto závěry:

Podle § 145 odst. 1 písm. a), b) tr. ř. lze usnesení stížností napadnout jednak pro nesprávnost některého jeho výroku, jednak pro porušení ustanovení v řízení, které usnesení předcházelo, jestliže toto porušení mohlo způsobit nesprávnost některého výroku usnesení.

Důvod stížnosti podle § 145 odst. 1 písm. a) tr. ř. v přezkoumávaném případě není dán, neboť krajský soud na podkladě výsledků provedeného dokazování v pečlivě provedeném veřejném zasedání, zejména ze závěrů znalců z oboru soudní psychiatrie spolehlivě zjistit, že obviněná je zcela neschopna rozpoznat nebezpečnost svého jednání a své jednání ovládat a správně dospěl k závěru, že za svůj čin není ve smyslu § 12 odst. 1 tr. zák. trestně odpovědná. Poněvadž podle závěrů týchž znalců je obviněná pro těžkou duševní chorobu schopna i v budoucnosti spáchat stejný čin nebo dokonce i závažnější čin a je v důsledku toho pro své okolí nebezpečná, v souladu se zájmy obviněné na jejím léčení a v souladu se zájmy společnosti na ochraně před tímto jejím jednáním podle § 72 odst. 1, 4 tr. zák. jí uložil ústavní ochranné psychiatrické léčení. Je tedy usnesení krajského soudu ve výroku o uložení ochranného léčení obviněné správné a v souladu se zákonem.

Námitka obhájce obviněné, že k rozhodnutí o ochranném léčení došlo v řízení bez účasti zákonného zástupce obviněné, který jí nebyl ustanoven, a ve veřejném zasedání nemohl hájit její zájmy, zejména i podat proti její vůli opravný prostředek podle § 142 odst. 2 tr. ř., není důvodná.

Trestní řízení má svůj vlastní účel, vyjádřený podrobně v ustanovení § 1 odst. 1 tr. ř. Platí pro ně základní zásady uvedené v ustanovení § 2 tr. ř. Jednou z těchto zásad je zásada plného zajištění obhajoby obviněného. Trestní řád v ustanovení § 36 stanoví obligatorně případy, kdy obviněný v trestním řízení obhájce mít musí. Mimo jiné rozeznává obviněné, kteří jsou zbaveni způsobilosti k právním úkonům nebo jejichž způsobilost k právním úkonům je omezena, dále obviněné, o jejichž způsobilosti náležitě se hájit má soud pochybnosti, zejména vzhledem k jejich tělesným nebo duševním vadám, a obviněné v řízení o ochranném léčení, pokud nejde o ochranné léčení protialkoholní.

Rozhodnutí o ochranném léčení podle § 72 odst. 1 tr. zák. činí soud jednak v zájmu ochrany společnosti před osobami, jejichž pobyt na svobodě je nebezpečný, jednak v zájmu těchto osob samých, aby byly podrobeny léčení, jemuž by se popřípadě samy nepodřídily. Proto ochrana těchto zájmů nemůže být odkládána až do doby, než v řízení občanskoprávním podle § 186 až § 191 o. s. ř. bude rozhodnuto o způsobilosti takových osob k právním úkonům podle § 10 obč. zák. a než jim bude podle § § 192, 193 o. s. ř. a § 27 odst. 2 obč. zák. ustanoven opatrovník. Trestní řád nemá žádné ustanovení, z něhož by se dalo dovodit, že orgány činné v trestním řízení mají vyčkat s rozhodnutím, dokud obviněnému nebude v občanskoprávním řízení ustanoven opatrovník v případech, kde by jej měl mít. Pokud trestní řád upravuje práva zákonného zástupce obviněného, např. v § 34, rozumí tím zákonného zástupce, jehož funkce vyplývá z předpisů práva občanského a rodinného a v době rozhodování orgánů činných v trestním řízení jeho funkce trvá.

Z uvedeného vyplývá, že soud po podání návrhu prokurátora na uložení ochranného léčení podle § 72 odst. 1 tr. zák. obviněnému proti němuž bylo pravomocně trestní stíhání pro nedostatek trestní odpovědnosti zastaveno, není povinen vyčkat s rozhodnutím až do doby, než bude takovému obviněnému v občanskoprávním řízení ustanoven opatrovník, a o návrhu rozhodne v řízení podle § 239 odst. 1 tr. ř. za účasti obhájce (§ 36 odst. 4 tr. ř.).

Pokud proto krajský soud uvedeným způsobem postupoval a po provedeném dokazování v řádně provedeném veřejném zasedání k návrhu prokurátora uložil obviněné ochranné psychiatrické léčení podle § 72 odst. 1, 4 tr. zák., nepochybil a jeho rozhodnutí včetně řízení, které mu předcházelo, je zákonné.